

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Termitens förskola

Läsår 2023/2024

**Antagen
Mariestad
2023-10-16**

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Termitens förskola
Datum för antagande:	2023-10-16
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Termitens förskola
Giltighetstid:	Läsåret 2023/2024
Tidpunkt för aktualisering:	2023
Dokumentansvarig:	Rektor Marita Lemming

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	7
3.1 Metod/kartläggning	7
3.2 Kränkande behandling.....	7
3.3 Sexuella trakasserier	8
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	10
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	11
4.1 Barn/elevs delaktighet.....	11
4.2 Medarbetares delaktighet.....	11
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	11
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande	12
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	12
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	13
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	14
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	15
5.5 När rektor kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn.....	15
5.6 När verksamheten diskriminerar barn	15
5. Referenser	16
6. Bilagor	17
7.1 Definitioner.....	17
7.2 Lagstiftning och styrdokument	19
7.3 Anmälningskyldighet	20

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Termitens förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor för Termitens förskola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Termitens förskola	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Arbeta med barnkonventionen	Ja
Minska trängsel i olika utrymmen och förhindra att konflikter/diskriminering/kränkningar uppstår.	Ja
Utformning av lärmiljöerna	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Tre anmälningar om fysisk kränkning har gjorts under läsår 2022/2023.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Genom att vi har erbjudit många olika uttrycksätt som t.ex. vi har målat, pysslat, konstruerat kring bokstäver, uppmärksammat symboler i vår närmiljö, skulpterat, gips och lera, rörelse-massage, djungelyoga, dansat, pärlat, använt digitala verktyg. Erbjudit lärande

på olika plan för att nå barnen på olika sätt. Vi har dramatiserat och använt oss av forumspel. Kompisböckerna har utforskats på ett lustfyllt sätt på barnens nivå vilket har bidragit till att medvetandegöra hur våra handlingar påverkar andra och världen. Vi tycker att vi uppnått målen men vi har inte jobbat lika mycket med alla artiklarna, vi har riktat in oss mer på några utav dem. Stort intresse med dokumentationen då barnen kunna se tillbaka och prata om det. Vi har använt oss av dokumentationsvägg/ projektvägg vilket varit meningsfullt för barnen och även vårdnadshavare, mor och farföräldrar samt att våra lärloggar fått positiv respons och att det bidrar till diskussion mellan barn och vårdnadshavare i hemmet. Framgångsrikt när det blivit konkret för barnen.

Klang Jensen och Philgren menar att förståelse och lärande är starkt kopplade till kroppsliga och sinnliga upplevelser, det kopplar de till Barsotti, Maechel och Wallin 2000 som menar att ett barn har hundra språk Loris Malaguzzi utvecklade detta i Reggio Emilia pedagogiken där en grundläggande idé är att barnen ska få möjlighet att uttrycka sig på många olika sätt. Lärande stärks om barnen får tydlig formativ återkoppling på sina prestationer men också om de själva tänker kring hur de lär sig så kallad metakognition. De yngsta barnen kan genom gester, miner och utrop ge uttryck för sin förståelse och upplevelse av aktiviteten. observation och dokumentation kan allts användas för formativ uppföljning med de yngsta barnen. De äldre barnen kan med ett mer utvecklat språk själva delta i att utvärdera och reflektera över sitt lärande (Klang Jensen och Philgren). Vi har pratat om rätten till ett eget namn, att alla gör ett avtryck på jorden. Skrivit barnens namn, föräldrar och syskon, barnen har skrivit mycket och själva hittat bokstäver och symboler i våra miljöer men vi har jobbat på olika sätt. Större intresse sen vi började arbeta med detta. Vi har utgått ifrån barnens intressen. Mindre grupper framgångsrikt men även sett en framgång i att jobba i storgrupp för att alla ska få samma upplevelse och att stärka gemenskapen.

Varför blev det som det blev? Vilka val har vi gjort och varför?

Vi har utgått ifrån barnens intressen och jobbat mycket konkret för att det ska bli meningsfullt för barnen och för att inläring ska främjas. Vi har återupprepat aktiviteter för att kunna göra jämförelser och tydligt kunna se likheter och skillnader. För att göra det så begripligt som möjligt för barnen.

Framgångsfaktorer, vad tar vi med oss?

Titta på filmer från andra länder för att kunna se själv hur det ser ut då vi själva inte alltid haft egna erfarenheter eller upplevelser, men även att läsa böcker och titta på bilder. Men vi tyckte att filmer visade mer vilket blev lättare för barnen att ta in. En ännu större framgångsfaktor var fysiska möten då barnen kunde både se och ta på bland annat kläder, smycket osv. och att barnen även kunde få ställa egna frågor och få svar. Även våra dokumentationsväggar och projektväggar/böcker har varit intressant och en framgångsfaktor. Vi har utgått ifrån barnens intressen och behov, delat barngruppen i mindre grupper men också jobbat i storgrupp för att barnen ska få samma upplevelse. Vi har använt oss av olika uttryckssätt för att se och nå alla barn. Lyssnat in och varit närvarande pedagoger och haft en tydlig planering och en tydlig kommunikation i arbetslaget, vilket vi sett som stora framgångsfaktorer.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom analys av föregående årsplan, observationer och samtal har följande risker kartlagts av alla pedagoger, rektor, kock, städpersonal och vaktmästare.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>Barn som inte blir insläppt i leken av de andra barnen.</p> <p>Toalettbesök och blöjbyte som inte sker i fred från andra barn.</p> <p>Ställen som det inte finns någon reträttväg är t.ex. våra uteförråd.</p> <p>De rum som ligger längst in på avdelningen</p>	<p>Barn kan vilja vara i fred utan att bli störda av andra barn eller vuxna. Det/de barn som inte får vara med, kan uppleva utfrysning eller alltid blir tilldelad en roll som hen inte får bestämma själv.</p> <p>Dörren till skötrummet måste vid ensamarbete vara öppen för att pedagogen ska höra vad som sker i övriga lokaler och andra barn ska känna trygghet genom att veta var pedagogen är. Det barnets integritet om sin kropp är blottad vid det tillfället.</p> <p>Det finns barn som öppnar dörren när det är upptaget på toaletten, vilket i sin tur kan upplevas som kränkande att inte få vara ifred.</p> <p>Uteförråden har bara en ingång/utväg och det kan uppstå situationer av konflikter och kränkande behandling där barnen inte kan komma undan från.</p> <p>Vid ensamarbete kan kränkningar förekomma då pedagogen inte kan fördela sig mellan alla miljöer, och kan då inte se och höra allt som händer i rummen på avdelningen.</p>

<p>Utomhus, bakom kullen, vid vinbärsbuskarna och vid kompisgungan.</p>	<p>Utegården är stor med många olika platser. Om pedagogerna inte sprider ut sig på alla platser ökar risken för att kränkningar kan uppstå.</p> <p>Gungan är gjord för flera barn. Om ett barn inte tillåts vara med av andra barn sker exkludering eller att när ett barn hoppar upp i gungan hoppar andra barn av kan kränkning upplevas. Även när en pedagog står bredvid gungan kan hen inte höra vad barnen pratar om och därmed förhindra kränkningar.</p>
---	---

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Barns nyfikenhet</p> <p>Vid toaletterna</p> <p>Barnens kommentarer till varandra.</p>	<p>Ett barn kan av nyfikenhet vilja utforska ett annat barn, vilket hör till barns utveckling. Det kan upplevas som kränkande att till exempel få sina byxor nerdragna.</p> <p>Andra barn kan rycka upp dörren när eller tittar under dörren när ett barn sitter på toa. Ett barn kan ha problem att ta på sig kläderna själva efter toabesök eller klädombyte, och här finns det risk för kommentarer eller ”tjuvkik”.</p> <p>Barnen kan ge varandra kommentarer i leken, som vi pedagoger inte hör.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Pojkars attityd till flickors styrka eller egenskaper.</p>	<p>När pojkar uttrycker att ett barn inte orkar lyfta/kan klättra högt pga. sitt kön kan det bidra till diskriminering och utanförskap.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Barnen benämns av både barn och vuxna med det kön som omvärlden upplever dem att vara, medan de känner att de tillhör ett annat kön.</p>	<p>Vi är vana att benämna barn i grupp som flickor eller pojkar, eller att se varandra utifrån det kön en fötts med. Det finns idag inget barn som uttrycker könsöverskridande identitet eller uttryck.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Vi har inte identifierat någon risk.</p>	<p>Genom att vi pratar om olika etniska tillhörigheter, är nyfikna och öppna för barnens frågor är risken låg för diskriminering och trakasserier.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Vi har inte identifierat någon risk.</p>	<p>Mångfalden i religioner bland barnen gör att ingen är utpekad utifrån sin tro eller leverne.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Barn med funktionsnedsättning kan utsättas för kränkning av andra barn</p>	<p>Alla barn har inte förståelse för olikheter och funktionsvariationer vilket gör att barn med funktionsnedsättning kan känna ett utanförskap. Till exempel när andra barn inte väntar in ett barn med funktionsnedsättning som inte hänger med i springlek eller att barnet inte förstår/kan tolka andra barns lek och samspel.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Vi har inte identifierat någon risk.</p>	<p>Barn i förskoleålder uttrycker sällan sin sexuella läggning.</p>

	Vi har kontinuerliga samtal med barnen om att det finns olika familjekonstellationer och att alla är lika mycket värda oavsett sexuell läggning.
<p><i>Ålder</i></p> <p>Barnen jämför åldrar och hävdar att den som är född tidigt på året är äldre och kan mer än de som är födda senare på året, och kan hävda att hen inte får vara med pga. det.</p>	<p>Det kan vara skillnad i utveckling i de olika åldrarna. Barn som ex. bygger, uppskattar inte att andra barn i samma ålder river ner bygget. Kränkning eller diskriminering kan då förekomma genom att barn inte får vara med i leken.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Termitens förskola	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Alla pedagoger fördelar sig i alla miljöer, både inom- och utomhus.	Under hela läsåret	Kommunikation mellan pedagogerna om hur de ska fördela sig är viktig och nödvändig. Pedagogerna ska vara närvarande, härvarande och hörvarande och delta aktivt i barnens lek och utforskande.	Alla pedagoger

Skapa öppet klimat för könsöverskridande identitet och uttryck, för allas lika värde och rättigheter.	Under hela läsåret	Vi pedagoger tillåter lek som överskrider de stereotypa könsnormerna. Genom att dela barnen i mindre sammanhang kan barnen lättare skapa relationer och samspela tillsammans, vilket skapar förståelse för alla barn förutsättningar, behov och vilja.	Alla pedagoger
Planerade förebyggande åtgärder på Termitens förskola	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Sätta upp stoppskyltar vid toaletterna på Trollsländan för att tydligt visa om det är upptaget.	Augusti -23		Amanda

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Vi är närvarande och inlyssnande pedagoger. Under hela dagen finns vi nära barnen och fångar upp det som sker, och pratar med barnen om värdegrunden – hur vi är mot varandra, oss själva, materialet omkring oss och platsen vi befinner oss på.

4.2 Medarbetares delaktighet

Vi har arbetat fram planen tillsammans genom reflektioner på APT, avdelningsmöten, kompetensutvecklingsdagar och kost- och städråd.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavare har möjlighet att ta del av planen som ligger på kommunens hemsida. Vi skapar lärloggar på Unikum där vi visar hur vi arbetar med våra mål. I dagliga samtal och i utvecklingssamtal tar vi del av vårdnadshavarnas tankar kring arbetet.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/ information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn	Pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal
3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barns vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas Avdelningschef för förskola.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera pedagog
B. Personal utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera Avdelningschef för förskola

5.5 När rektor kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn

Informera Avdelningschef för förskola.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn

Informera Avdelningschef för förskola.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEQ vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

5. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

6. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.